

**OMALOOM-
ING:**
**Puuetega
Noorte
Õppekeskus-
es teeb Ivar
kangas-
telgedel
kaltsuvaipu,
õpetajaks
Häli
Metstak.**

Puuetega noorte kunst

Tallinna Puuetega Noorte Õppekeskuse kunstinäitus Tammsaare muuseumis on avatud 5. märtsini.

Mentaalsete puuetega inimeste kunstist pole Eestis kuigi palju räägitud, ajakirjanduski suhtus Tammsaare muuseumis avatud näituse informatsiooni kahtlvalt – asjaolu näitas veel kord, et erinevalt euroopalikest ühiskondadest, kus kõikvõimalikud sotsiaalselt isoleeritud vähemusrühmid püütakse suuri kulutusi tehes ühiskonda integreerida, suhtub eesti üldsus oma minorigeetidesse ikka veel talupoegliku võõristuse ja kahtlusega.

Eesti Kunstimuuseum ei ole seni veel laiendanud oma muuseumipedagoogilist tegevust füüsiliste ja mentaalsete puuetega inimestele, selleks puuduvad ruumid, finantseeritus ja vastav kaader. New Yorgi Moodsa Kunsti Muuseum aga tegeleb selle valdkonnaga väga massiivselt ja seda tehakse ka mujal suurtes kunstimuuseumides. Eestis ainsana on vastavat valdkonda toetanud Pärnu Uue Kunsti Muuseum.

TALLINNAS POLE PUUETEGA inimestel oma galeriid, kuigi selline võiks vanalinnas enesestmõistetavalt olla. On ju Eesti Puuetega Inimeste Kunstiühing saanud korduvalt kutseid sarnastest galeriidest välismaal ja siit omakorda on saadetud õpilastöid näitustele: 1996 Pori Moodsa Kunsti muuseumis, 1998 Kieli Tallinna Kultuuripäeval, 1999 Kotka Merepäeval ja Pariisis puuetega noorte kunstivõistlusel. Oma galerii tähendaks mentaalselt abivajavale kunstnikule võimalust saada müüdud tööde eest tasu, kuid veelgi enam – edukale ühiskonnaliikmele ja külalisele võimalust osutada toetust. Välja on kujunenud üldkasulik tava, et selle maailma vägevad soojendavad oma mainet viletsuse paistuses: enamik naisriigipäid on vaevaks võtnud ära õppida viipekeel, osaletakse invaüritustes jne.

Kuidas haiget tegemata aidata ja kuidas ühiskonnas millelegi tähelepanu juhtida, on õpitav. Kurioosseima juhtumina meenub nn tänavalaste fotonäitus läinud aastal Tallinna prestiižikaimas Vaal galeriis – tegelikult saadeti tänavalapsed ju fotode tegemise järel tänavale tagasi. Ka kodutud Kurvitz "katedraali" valvurid jäid katedraali lammutamise järel kodutuiks edasi. Menukalt edastatud pressisõnum soojendas vaid näituste tegijaid.

1995. AASTAST TEGUTSEV Puuetega Noorte Õppekeskus Pihlaka tänaval, mis koondab vaid 48 vaimupuudega inimest (enamaks puuduvad võimalused), on oma kunstinäitustega delikaatselt tähelepanu juhtinud neile, kelle osadus ühiskonna ja kaasinimestega on puudulik, sest mingitest vaimsetest parameetritest ilmajaetuna on nad mõistetud eluaegsele isolatsioonile. Autistile või Downi sündroomiga sündinud noorele täiskasvanule tähendab mõiste "kaasinimene" väga palju vähem kui mis tahes arengutase mel tavalisele inimesele. Pidev kvalifitseeritud abi aitab sellisel inimesel ühiskonnale lähemale pääseda. Kunsti ja muusikaga tegelemine korvab eriti verbaalseid puudujääke ja avab maailma tunduvalt avaramana.

Paljud õppekeskuse noored on käeliselt võimekad ja käsitööning kunstiõpetus hõlmabki igapäevast toimetulekut hõlbus-tavate õpetuste kõrval suure osa.

Vaimselt väga erineva arenguga inimeste visuaalne eneseväljendus on erinev tavainimese omast, aga ka kutselise kunstniku omast. Põhjuseks on vaimne isolatsioon, eekujude ja mõjutuste piirdumine sellega, mida konkreetne kunstiõpetaja peab õigeks võimaldada.

JUTA KIVIMÄE

P. S. Näituse avamisel viibisid pr Helle Meri ja mitmeid kõrgemaid riigiametnikke, samuti Taani suursaadik Nielsen jt. 5. märtsil tuuakse näitust vaatama Taani peaminister.